

Brüssel, 7. mai 2021
(OR. en)

8553/21

COMPET 329	EMPL 188
IND 116	ENER 164
MI 323	ENV 287
CLIMA 98	ESPACE 48
CONSOM 111	PI 33
DIGIT 56	POLMIL 64
ECOFIN 414	RC 17
EDUC 153	RECH 196

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	7. mai 2021
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2021) 350 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE 2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2021) 350 final.

Lisatud: COM(2021) 350 final

Brüssel, 5.5.2021
COM(2021) 350 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine:
ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda**

{SWD(2021) 351 final} - {SWD(2021) 352 final} - {SWD(2021) 353 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine: ehitame üles tugevama ühtse turu, et Euroopa saaks taastuda

1. AJAKOHASTAMISE PÕHJUS: UUED PROBLEEMID, PEAMISED PRIORITEEDID

10. märtsil 2020 esitles Euroopa Komisjon *Euroopa uut tööstusstrateegiat*.¹ Strateegias esitati kava selle kohta, kuidas ELi maailma tiptasemel tööstus saaks oma konkurentsivõime suurendamiseks näidata eeskju seoses rohe- ja digipöördega, tuginedes oma traditsioonide, ettevõtete ja inimeste tugevusele. Selle saavutamiseks võeti kasutusele uus poliitiline lähenemisviis, mis keskendus vajaduste paremale ühendamisele ja iga väärtusahela või tööstusökosüsteemi kõigile osalistele pakutavale toetusele². Selleks rõhutatakse tööstuse põhialuste – innovatsiooni, konkurentsi ning tugeva ja hästitoimiva ühtse turu – tähtsust, tugevdades samal ajal avatud turgude ja võrdsete võimaluste kaudu meie konkurentsivõimet maailmas.

Päev pärast uue tööstusstrateegia esitamist kuulutas Maailma Terviseorganisatsioon COVID-19 pandeemiaks. Liikumispiirangud ja majanduskasvu aeglustumine mõjutasid nii ELi kogukondi ja majandust kui ka tööstust ja ettevõtteid. Komisjon ja teised tegutsesid kiiresti, et tegeleda selle mõjuga Euroopa ettevõtetele ning tagada kaupade vaba liikumine ning töötajate ja teenuste liikumine, eelkõige roheliste transpordikoridoride kaudu. Eelarve-eeskirju, riigiabi ja lühendatud tööaega käsitlevad erakorralised meetmed³ aitasid toetada kõige enam mõjutatud sektoreid ja töötajaid ning pehmendasid mõju ettevõtetele, sealhulgas VKEdel. Euroopa sotsiaaloiguste samm on jätkuvalt olnud ELi ja liikmesriikide suunanäitaja sotsiaalse mõju pehmendamisel.

Selle aja jooksul veendusime ELi tööstuse vastupanuvõimes, leidlikkuses ja kohanemisvõimes, kuid ilmned ka uued haavatavad kohad ja vanad sõltuvused ning sotsiaalmajanduslik ja territoriaalne ebavõrdsus, millega tuleb tegeleda. Kriis tõi esile üleilmsete väärtusahelate vastastikuse sõltuvuse ja üleilmselt integreeritud ühtse turu väärtuse. Samuti näitas see vajadust kiirendada üleminekut puhtamale, digitaalsemale ning vastupanuvõimelisemale majandus- ja tööstusmodelile, et säilitada ja edendada Euroopa püüdlusi jätkusuutliku konkurentsivõime suunas. Seepärast teatas president von der Leyen

¹ COM(2020) 102 final, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-eu-industrial-strategy-march-2020_en.pdf. „2020. aasta tööstuspoliitika pakett“ sisaldab ka spetsiaalset strateegiat väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd; COM(2020) 103 final) jaoks ja erimeetmeid, et kõrvaldada ühtse turu toimimist takistavad tõkked ja parandada ühiselt kokku lepitud eeskirjade täitmise tagamist, COM(2020) 93 final ja COM(2020) 94 final.

² Komisjoni talituste töödokumendis SWD(2021) 351, 2021. aasta aruandes ühtse turu kohta on kindlaks määratud järgmised 14 tööstusökosüsteemi: 1. kosmose- ja kaitsetööstus, 2. põllumajanduslik toidutööstus, 3. ehitus, 4. kultuuri- ja loomesektor, 5. digivaldkond, 6. elektroonika, 7. energiamahukad tööstusharud, 8. energia, taastuvenergia, 9. tervishoid, 10. liikuvus, transport, autotööstus, 11. lokaal- ja sotsiaalmajandus ning tsiviiljulgeolek, 12. jaemüük, 13. tekstiilitööstus, 14. turism. Lisanduda võib täiendavaid ökosüsteeme ja nende piiriltust võidakse kohandada sidusrühmadega peetavate dialoogide ja muutuvate olude alusel.

³ Stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli, COVID-19 pandeemia ajal majandust toetavate riigiabi meetmete ajutise raamistiku, eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutva ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) või koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse rakendamine.

oma Euroopa Liidu olukorda käsitlevas kõnes ELi tööstusstrateegia ajakohastamisest: tuleb kriisist õppida, tugevdada meie majanduslikku vastupanuvõimet ja kiirendada rohe- ja digipööret, säilitades ja luues samal ajal töökohti.

Selle ajakohastamise lähtepunktiks on eelmise aasta tegelik mõju Euroopa majandusele ja tööstusele. Esimene analüüs ja vajaduste hindamine olid aluseks Euroopa majanduse taasterahastule „NextGenerationEU“⁴, mis koos mitmeaastase finantsraamistikuga aastateks 2021–2027 pakub ELi kodanikele ja ettevõtetele enneolematut rahalist toetust. Mis tahes parameetrite järgi hinnates oli järeldus ühene: ELi majandus kahanes 2020. aastal 6,3 %, millega kaasnes suur käibe vähenemine ning töökohtade ja investeeringute vähenemine.

Aasta hiljem on märke mõningasest tagasihoidlikust paranemisest⁵ ning prognooside kohaselt taastub ELi majandus 2021. ja 2022. aastal jõudsalt. Maailmakaubanduse kiire taastumise väljavaated on samuti paranenud ning nende kaubandusvõimaluste maksimaalne ärakasutamine on kogu Euroopa ettevõtete taastumise oluline osa. Lühiajaliste erainvesteeringute kavade jätkuv vähenemine ja märkimisväärsede likviidsusprobleemidega silmitsi seisvate tugevate ettevõtete arvu suurenemine viitavad siiski asjaolule, et majanduse taastumine võtab aega ja vaja on jätkuvat toetust.

Selle toetuse parimaks kohandamiseks tugineb komisjon eelmise aasta tööstusstrateegias kirjeldatud paindlikule ökosüsteemipõhisele lähenemisviisile. Esimese iga-aastase ühtse turu aruande⁶ osana on praeguses etapis kindlaks tehtud 14 tööstusökosüsteemi ning analüüsitud nende erinevaid vajadusi ja probleeme. See näitab, et kriisi mõju ning taastumise ja konkurentsivõime taastamise väljavaated on väga erinevad. Kuigi turism sai kõige suurema löögi ning tekstiili-, liikuvus-, kultuuri- ja loomeettevõtted seisavad silmitsi aeglasema ja ebahästi taastumisega, suurenes kriisi ajal digitaalse ökosüsteemi käive. Jätkuvalt on haavatavamad väiksemad ettevõtted: ligikaudu 60 % teatas 2020. aasta teisel poolel käibe vähenemisest⁷.

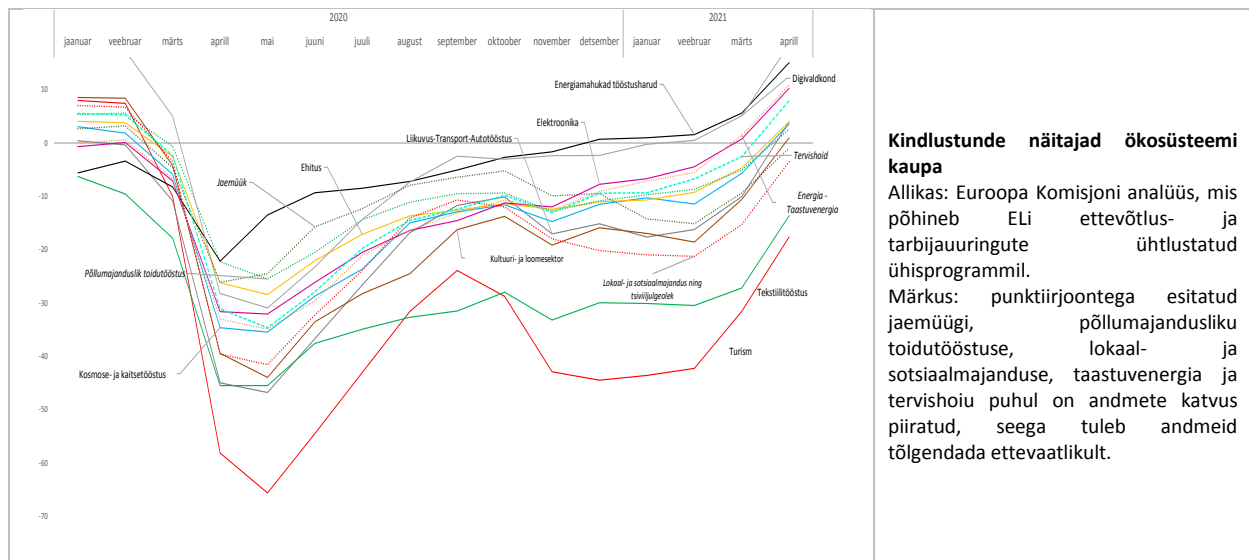
Kriis mõjutas eriti naisi, noori ja madala sissetulekuga töötajaid, osaliselt seetõttu, et nad moodustavad valdava enamiku kõige enam mõjutatud sektorite töötajatest. Komisjon pöörab kõigis sektorites erilist tähelepanu võrdsetele õigustele ja võimalustele majanduse kaasavaks taastamiseks. Euroopa elanikud on liidu üks peamisi rikkusi ning oskuste nappuse ja ebavõrdsusega tegelemisel peaks EL tuginema kõigile oma andekate, haritud ja leidlike töötajate ja ettevõtjate tugevatele külgedele, mis on innovatsiooni ja konkurentsivõime tõukejõuks.

⁴ COM(2020) 456 final.

⁵ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“

⁶ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“

⁷ Euroopa Komisjon ja Euroopa Keskpank (november 2020), „Survey on the access to finance of enterprises (SAFE)“.

Joonis 1. Kindlustunde näitajad ökosüsteemi kaupa

See analüüs ja meie kogemused kriisi ajal näitavad, et Euroopa tööstusstrateegia põhimõtted, prioriteedid ja meetmed on endiselt jõus. Vajadus tugevdada Euroopa avatud strateegilist autonoomiat ning uut partnerlusel põhinevat lähenemisviisi tööstuse ja sarnaselt meeletatud rahvusvaheliste partneritega on veelgi teravam kui aasta tagasi. Peame jätkuvalt keskenduma aasta tagasi visandatud põhialustele ja kiirendama rakendamist, et tööstus saaks üleminekut kiirendada ja juhtida.

See ajakohastamine ei asenda 2020. aasta tööstusstrateegiat ega vii lõpule sellega käivitatud protsesse – suur osa sellest tööst on veel käimas ja nõuab sihipäraseid jõupingutusi. See on sihipärane ajakohastamine, milles keskendutakse sellele, mida on veel vaja teha ja mida on vaja õppida. Ajakohastatud strateegias hinnatakse meie ühtse turu kitsaskohti ja nõrkusi, ning tehakse ettepanekuid meetmete kohta, millega tugevdada selle vastupanuvõimet ja toimimist. Selles antakse kohandatud hinnang iga tööstusökosüsteemi vajadustele ja sellele, kuidas kõik turuosad saaksid kõige paremini koostööd teha. Samuti määratakse selles kindlaks strateegilised sõltuvused ja võimekused ning pakutakse välja meetmed nende haldamiseks ja sõltuvuste vähendamiseks. Seda tehes kutsutakse käesolevas ajakohastatud versioonis Euroopa Ülemkogu⁸, Euroopa Parlamenti⁹, liikmesriike¹⁰ ja muid sidusrühmi üles analüüsima kriisi mõju meie poliitikale ja pakkuma vajaduse korral lahendusi.

Teatisele on lisatud kolm komisjoni talituste töödokumenti. Need kajastavad 2020. aasta tööstusstrateegia mõningaid varajasi tulemusi ja pakuvad analüütilist alust selliste taotluste käsitlemiseks:

- **ühtse turu aastaaruande**¹¹ esimeses väljaandes kirjeldatakse kriisi mõju ühtsele turule, antakse aru tõkete kõrvaldamisel ja 2020. aasta tööstuspaketis kindlaks määratud meetmete elluviimisel tehtud edusammudest; see sisaldab kõigi 14 tööstusökosüsteemi analüüsi ning selles esitatakse rida tulemuslikkuse põhinäitajaid;

⁸ Euroopa Ülemkogu 1.–2. oktoobri 2020. aasta järeldused, EUCO 13/20.

⁹ Euroopa Parlamendi 25. novembri 2020. aasta resolutsioon Euroopa uue tööstusstrateegia kohta 2020/2076(INI)

¹⁰ Konkurentsivõime nõukogu järeldused, 11. september 2020, 16. november 2020.

¹¹ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“

- **ELi strateegiliste sõltuvuste¹² ja võimekuste** esialgne analüüs koos mitme tehnoloogilise ja tööstusliku strateegilise valdkonna põhjaliku analüüsiga;
- ühe peamise tööstussektori näitlik analüüs, milles keskenduti tööstusharu väljakutsetele ja võimalustele, ning ELi olemasolevad poliitikavahendid „**Konkurentsivõimelise ja puhta Euroopa terase suunas**“ rohe- ja digipöörde toetamiseks.

2. SAADUD KOGEMUSTEST ÕPPIMINE JA ÜLEMINERU KIIRENDAKINE

Euroopal on palju kogemusi, millele toetuda, ja praegustest rasketest aegadest palju õppida. Viimane aasta on näidanud meie ühtse turu vastupanuvõimet ja tööstuse parimaid külgi. Tuginedes tipptasemel bioteadustele, on EL olnud ülemaailmse COVID-19 vaktsiini väljatöötamise ja tootmise esirinnas, eelkõige tänu ELi vaktsiinistrateegiale ja ELi toetusele tööstusvõimekuse suurendamiseks. Oleme näinud, et ettevõtted korraldavad tootmise ümber, et aidata rahuldada kiireloomulisi vajadusi, olgu selleks isikukaitsevahendid, kätepuhastusvahendid või vaktsiinitootmine. Teised ettevõtjad läksid päevapealt üle e-kaubandusele või kasutasid uute tarnijate või tarneahelate leidmiseks digitaalseid vahendeid. Vaatamata energianõudluse märkimisväärsel vähenemisele ja elutähtsatele energiaettevõtjatele avaldunud mõjule, kohandus energia siseturk hästi, ilma et energiavarustus oleks katkenud¹³.

See ei olnud nii aga kõigi puhul. Kuna liikumispiirangud sundisid paljusid ettevõtteid tegevuse peatama, suleti piirid, katkesid tarneahelad, nõudlus katkes ning töötajad ja teenuseosutajad ei saanud Euroopas ringi liikuda. Kui veokid jäid sisepiiridel seisma, ilmnas peagi selgesti, kui integreeritud tootmine ja majandus Euroopas praegu on. Kaupade, teenuste ja inimeste vaba liikumise tõkestamine mõjutas sügavalt väärtusahelaid ja majandustegevust, kahjustas Euroopa solidaarsust ja takistas koordineeritud reageerimist kriisile. Tarned jäid piiridel seisma, lennukauba hinnad tõusid, sest lennund olid peatatud, ning kaubavoogude tasakaalustamatus tõi kaasa merekonteinerite nappuse.

Juba praegu on võimalik teha olulisi järeldusi.

Esiteks tõi kriis esile, kui **oluline on säilitada ühtsel turul isikute, kaupade, teenuste ja kapitali vaba liikumine** ning teha koostööd, et suurendada selle vastupanuvõimet häiretele. Piirikontrollid, sulgemised ja kooskõlastamata riiklikud või piirkondlikud piirangud ning isikute vaba liikumist piiravad meetmed, mida sageli kohandatakse, suurendasid ebakindlust ja nõuete täitmisega seotud kulusid, põhjustades paljudes tööstusökosüsteemides tõsiseid viivitusi ja suuri häireid tarneahelates. Rohelised koridorid ja muud ELi ajutised meetmed¹⁴ leevendasid märkimisväärselt ühepoolsete ja kooskõlastamata riiklike meetmete võimalikku kahjulikkust mõju ühtsel turul. Ka **teenuste vaba liikumine** kannatas tugevasti, sealhulgas mittehädavajalike ettevõtete sunnitud ajutise sulgemise, reisipiirangute ja piiriülese liikumise suhtes kohaldatavate eeskirjade osas selguse puudumise tõttu. See tõi omakorda kaasa raskused piiriüleste töötajate jaoks ja saagikoristusega tegelevate töötajate puuduse, mis on vaid üksikud näited. Euroopa ühtne turg tugineb väga liikuvale ja kättesaadavale tööjõule.

¹²Vastusena Euroopa Ülemkogu 2. oktoobri 2020. aasta taotlusele teha kindlaks strateegilised sõltuvused, eelkõige kõige tundlikumates tööstusökosüsteemides, ning pakkuda välja meetmed nende sõltuvuste vähendamiseks.

¹³SWD(2020) 104, „Energy security: good practices to address pandemic risks“

¹⁴Komisjoni ja nõukogu soovitusel reisipiiranguid käsitleva ühise kooskõlastatud lähenemisviisi kohta.

Teiseks tõusis nende olukordade tõttu rohkem päevakorda vajadus **analüüsida ja vähendada nii tehnoloogilist kui ka tööstuslikku strateegilist sõltuvust**. ELi ja tema kaubanduspartnerite vastupanuvõime suureneb tänu sellele, et maailmaturud on avatud ja integreeritud üleilmsetesse väärtusahelatesse, mis aitab leevendada šokke ja hoogustada majanduse taastumist¹⁵. COVID-19 pandeemia näitas, et häired üleilmsetes väärtusahelates võivad mõjutada teatavaid olulisi tooteid ja sisendeid, nagu meditsiinitarbed, mis on eriti olulised ühiskonna ja ELi majanduse jaoks. Kriisi üks peamisi õppetunde on paremini mõista Euroopa praegusi ja võimalikke tulevasi strateegilisi sõltuvusi. See on aluseks faktidel põhinevate, proportsionaalsete ja sihipäraste poliitikameetmete väljatöötamisele, et strateegiliste sõltuvustega tegeleda, kaitstes samal ajal avatud, konkurentsivõimelist ja kaubanduspõhist ELi majandust. EL näitab jätkuvalt, et ta eelistab rahvusvahelist koostööd ja dialoogi, samuti oma valmisolekut võidelda ebaausate tavade ja välisriikide subsidiumide vastu, mis kahjustavad võrdseid tingimusi ühtsel turul.

Lisaks näitas see enneolematu aasta, et **rohe- ja digipöörde äriline põhjendus on tugevam kui kunagi varem**. Keskpikas perspektiivis peab kogu äritegevus muutuma kestlikuks ning COVID-19 põhjustatud paljude traditsiooniliste suundumuste katkemine raputab vanu harjumusi ja kiirendab seega rohepööret. Jõupingutused, mille eesmärk on tagada kindel ja piisav juurdepääs konkurentsivõimelise hinnaga puhtale energiale kogu ühtsel turul, on keskse tähtsusega tagamaks, et EL oma tööstuse tugevaid külgi selle ülemineku ajal veelgi edendab. Kvalifitseeritud tööjõud on eduka ülemineku tagamisel, Euroopa tööstuse konkurentsivõime toetamisel ja kvaliteetsete töökohtade loomisel keskse tähtsusega. Digiüleminekul on majandustegevuse jätkumisel keskne osa ning see on märkimisväärselt ja olemuslikult muutnud äritegevuse viisi. Ülemineku kiirenedes on oht, et majandused, ettevõtted ja nende töötajad võivad kõrvale jääda. Digitaalsed ja keskkonnahoidlikud ärimudelid ja tehnoloogiad andsid üleminekuga juba alustanud ettevõtjatele eelise võrreldes nendega, kes seda ei teinud, ja muutuste esirinnas olevatel ettevõtjatel on jätkuvalt esimese turuletulija märkimisväärne eelis. Tarbijate suurenev teadlikkus üleminekust ja nõudlus selle järele on samuti võimalus, mida tuleb ära kasutada.

Valmisolek muutusteks on suur. Meie eesmärk on jätkuvalt konkurentsivõimeline kestlikkus, mille teevad võimalikuks uued, sageli digitaalsed tehnoloogiad ja teenused. Ettevõtjad on kõige sobivamad otsustama, kuidas muutuda oma sektoris konkurentsivõimeliseks ja liidriks ning leida lahendusi oma probleemidele. Vajaduse korral peaks meie tööstuspoliitika saama **kasu avaliku ja erasektori dünaamilisest partnerlusest ning uutest koostöövormidest** era- ja avaliku sektori vahel, et kiirendada selliste uuenduslike lahenduste väljatöötamist, mida muidu ei saavutataks. Kaasava ülemineku jaoks on väga oluline hästi toimiv sotsiaaldialoog.

¹⁵ OECD analüüs on kinnitanud, et lisaks majandusliku tõhususe maksimeerimisele on vastupanuvõimelised üleilmased tarneahelad kriisi ajal hädavajalikud, et leevendada šokke, pakkuda võimalusi kohanemiseks ja majanduse taastamise kiirendamiseks. Vrd „Shocks, risks and global value chains: insights from the OECD METRO model“, juuni 2020.

Tööstussuundumuste ja konkurentsivõime jälgimine

Iga-aastases ühtse turu aruandes määratakse kindlaks rida peamisi tulemusnäitajaid, mis põhinevad avalikult kättesaadavatel andmeallikatel, et analüüsida majandusarengut ja jälgida saavutatud edusamme, keskendudes konkurentsivõimele, ühtse turu integratsioonile, VKEdele, rohe- ja digipöördele ning majanduse vastupanuvõimele. Peamised tulemusnäitajad annavad ka tulevikku suunatud ülevaate, mis põhineb investeringutel ja kindlustunde näitajal, ning ülevaate ELi majanduse tulemuslikkusest, võrreldes seda rahvusvaheliste partneritega ja analüüsides tööstusökosüsteemide eripära. Nende näitajate analüüs, mida komisjon korrapäraselt teostab, võib aidata kujundada strateegilist seisukohta ELi majanduse suhtes, prognoosida probleeme ning anda teavet poliitiliste ja investeerimisotsuste tegemiseks.

Kuigi kriisi mõju kestab kaua, on ELi majanduse taastumine alanud. Mitme tööstusökosüsteemi puhul on käive peaaegu juba saavutanud COVID-19-eelse taseme, isegi kui dünaamika jääb veidi tagasihoidlikuks. Positiivsed signaalid tulevad ka majandusalsuse analüüsist, mis 2021. aasta aprillis näitab paranemist kõigis ökosüsteemides (vt joonis 1). Siiski on oluline jätkuvalt jälgida kõigi ökosüsteemide taastumise trajektoori. Tegelikult näitavad andmed, et kuigi riiklik sekkumine on olnud töötuse ja pankrottide vähendamisel tõhus, on järsult kasvanud koondamiste ja maksejõuetuse järsu suurenemise oht.

Koostoides olemasolevate järelevalvevahenditega (nt ühtse turu tulemustabel) jälgib komisjon ELi majanduse kui terviku konkurentsivõime põhinäitajaid, eelkõige:

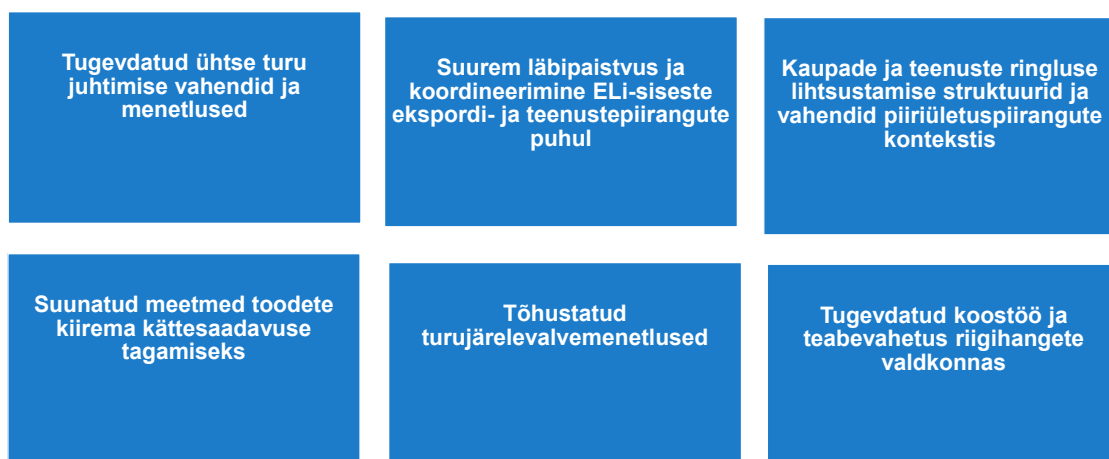
- **ühtse turu integratsiooni**, mis põhineb ELi-sisese kaubanduse või liikmesriikidevaheliste hinnaerinevuste näitajatel, et aidata hinnata soodsat ettevõtlus- ja innovatsioonikeskkonda edendavat poliitikat;
- **tootlikkuse kasvu**, mis põhineb tööviljakusel;
- **rahvusvahelist konkurentsivõimet**, mis põhineb ELi üleilmsel turuosas või ELi-välisel kaubandusel, et toetada eksporditurgudele avatud ja õiglase juurdepääsu poliitikat;
- **avaliku ja erasektori investeringuid**, mis põhinevad andmetel avaliku ja erasektori netoinvesteringute osakaalu kohta SKPst, eelkõige et näitlikustada majanduse võimalikku ümberkujundamist kooskõlas rohe- ja digipöörde eesmärkidega;
- **teadus- ja arendustegevusse tehtavad investeringuid**, mis põhinevad avaliku ja erasektori teadus- ja arendustegevusse tehtavate kulutuste osakaalul SKPst, et toetada innovatsiooni.

3. ÜHTSE TURU VASTUPANUVÕIME TUGEVDAMINE

Ühtse turu parem kindlustamine kriiside vastu

Ühtne turg on ELi kõige olulisem vara, mis pakub meie ettevõtetele kindlust, mastaape ja pääsu maailmaturule ning laialdase kättesaadavusega kvaliteetseid tooteid tarbijatele. Kuid seda vara ei saa võtta iseenesestmõistetavalt. Eelkõige pandeemia algusaegadel kannatasid ettevõtjad ja kodanikud piiride sulgemise, tarnehäirete ja ettearvamatus all.

Hoolimata olemasolevate ühtse turu töövahendite kasulikkusest näitas kriis, et neid saab hädaolukordi silmas pidades veelgi paremaks teha. Nagu president von der Leyen 2021. aasta veebruaris teatas¹⁶, teeb komisjon ettepaneku **ühtse turu erakorraliste meetmete paketi** kohta, et pakkuda struktuurset lahendust kaupade ja teenuste kättesaadavuse ning vaba liikumise tagamiseks võimalike tulevaste kriiside kontekstis. See vahend peaks tagama suurema teabevahetuse, koordineerituse ja solidaarsuse, kui liikmesriigid kriisiga seotud meetmeid võtavad. See aitab leevendada negatiivset mõju ühtsele turule, tagades sealhulgas tõhusama juhtimise. Samuti peaks see looma mehhanismi, mille abil Euroopa saaks tegeleda kriitilise tähtsusega toodete nappusega, kiirendades toodete kättesaadavust (nt standardite kehtestamine ja jagamine, kiire vastavushindamine) ning tugevdades koostööd riigihangete alal. See viiakse kooskõlla asjakohaste poliitiliste algatustega, nagu peagi esitatav ettepanek luua ELi tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutus (HERA), transpordi ja liikuvusega seotud hädaolukorra lahendamise kava ning asjakohased rahvusvahelised tavad, mille eesmärk on lahendada hädaolukordi või tagada ja kiirendada eluliselt vajalike toodete kättesaadavust.

Joonis 2. Ühtse turu erakorraliste meetmete paketi põhielemendid

Hästi toimiv ühtne turg majanduse taastumise kiirendajana

Eelmisel aastal ilmnas jälle vajadus kõrvaldada püsivad ja märkimisväärsed tõkked, mis takistavad ühtse turu head toimimist¹⁷. Hästi toimiva ühtse turu poole püüdlemine nõuab jätkuvaid jõupingutusi mitmel rindel:

- olemasolevate ühtse turu eeskirjade tõhusa järgimise pidev järelevalve;
- jätkuvad investeringud tõhusamasse integratsiooni suurimaid võimalusi pakkuvates valdkondades;
- olemasolevate poliitiliste lähenemisviiside kohandamine, kui see on põhjendatud;
- vajaduse korral uued strateegiad (nt rohe- ja digipööre).

Kuigi komisjon hindab oma iga-aastase ühtse turu aastaaruande raames korduvalt peamisi tõkkeid igas ökosüsteemis, väärrib teenuste sektor erilist tähelepanu oma suuruse,¹⁸ kaupadega koosmõju ja ökosüsteemideülese olemuse tõttu.

¹⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_745.

¹⁷ Vt SWD(2020) 54 final ja SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“.

Uusi jõupingutusi piirangute ja tõkete kõrvaldamiseks tehakse eelkõige **ühtse turu nõuete täitmise tagamise rakkerühma** (SMET)¹⁹ ja muude asjakohaste meetmete²⁰ kaudu. Viimastel aastatel on edusammud olnud liiga aeglased mitmes olulises valdkonnas, eelkõige teenuste valdkonnas. **Teenuste direktiivi** nõuete täitmise täielik tagamine aitab veenduda, et liikmesriigid täidavad oma praeguseid kohustusi, sealhulgas teatamiskohustust, et teha kindlaks ja kõrvaldada uued võimalikud regulatiivsed tõkked.

Sellised äriteenused nagu inseneri-, arhitektuuri-, IT- ja õigusteenused moodustavad kuni 11 % ELi SKPst ning on ettevõtete jaoks olulised konkurentsivõimet mõjutavad tegurid. Siiski on nende puhul takistuseks piiravad siseriiklikud eeskirjad, näiteks ranged riiki sisenemise ja seal tegutsemise nõuded²¹. Kuigi Euroopa kaupade standardid on toonud ettevõtjatele ja tarbijatele suurt kasu, suurendades kvaliteeti ja ohutust, parandades läbipaistvust, vähendades kulusid ja avades ettevõtjatele turge, moodustavad Euroopa teenuste standardid vaid ligikaudu 2 % kõigist standarditest. Teenuste standarditega kehtestatakse tehnilised nõuded, nt kvaliteedi-, toimivus-, koostalitlusvõime-, keskkonnakaitse-, tervisekaitse- või ohutusnõuded. Need võivad suurendada tarbijate usaldust ja Euroopa teenusteturge veelgi enam integreerida. Need võivad aidata ületada takistusi, mis on seotud paljude riiklike sertifitseerimisnõuetega. Komisjon uurib, missugust kasu võib tuua **õigusakti ettepanek, millega reguleeritakse olulisi äriteenuseid, mida toetavad harmoneeritud standardid**, alustades kõige asjakohasemate äriteenuste valdkondade hindamisest, kus harmoneeritud standardid võiksid anda lisaväärtust.²²

Kuigi ELi õigusaktidega tagatakse lähetatud töötajate suhtes kogu ELis kohaldatavad kohustuslikud õigused ja töötingimused, rõhutatakse sidusrühmade tagasisides järjepidevalt **töötajate lähetamisega** seotud haldusprobleeme. Ettevõtjad leiavad, et inseneride või tehniliste töötajate saatmine teise liikmesriigi ettevõttesse või lõppkasutajatele, näiteks ehituses, on tülikas. Komisjon jätkab koostööd liikmesriikidega, et tagada töötajate lähetamise direktiivi jõustamisdirektiivi nõuetekohane ülevõtmine ja rakendamine²³. Ilma et see kahjustaks õigusraamistikku ja sellega tagatud töötajate kaitset, teeb komisjon liikmesriikidega koostööd, et töötada välja **ühtne elektrooniline vorm** töötajate lähetamise deklareerimiseks. Selle ühtse digitaalse vormi võiks algselt kasutusele võtta vabatahtlikkuse alusel.

Kriis on toonud esile ka tulemusliku **turujärelevalve** olulisuse, kuna liikmesriikide ametiasutused seisavad silmitsi üha suurema hulga nõuetele mittevastavate ja ohtlike toodetega. Nii oli see eelkõige mõnede suure nõudlusega isikukaitsevahendite ja meditsiiniseadmete puhul. Seetõttu on esmatähtis tõhustada ametiasutuste koordineerimist, investeeringuid, ressursse ja digiüleminekut nii ühtsel turul kui ka liidu piiiril.²⁴ Komisjon toetab ja julgustab turujärelevalveasutusi kiirendama **digiüleminekut toodete kontrollimisel ja andmete**

¹⁸ 70 % ELi SKPst ja samaväärne osa tööhõivest.

¹⁹ SMET on kõrgetasemeline foorum, kus komisjon ja liikmesriigid otsivad ühiselt lahendusi, et kõrvaldada ühtse turu tõkked, mis tulenevad nõuete täitmise tagamise või rakendamisega seotud puudustest. Sel esimesel aastal oli sellel oluline roll liikmesriikide ELi piires vaba liikumist piiravate piiri- ja reisipiirangutega seotud meetmete hindamisel.

²⁰ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“, I lisa

²¹ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“ ja COM(2020) 93

²² Prioriteetsete valdkondade kindlakstegemiseks tuleks põhjalikult analüüsida harmoneeritud standardite potentsiaali toetada piiriülest tegevust, turupotentsiaali ja avatust ning üldist majanduslikku kasu, sealhulgas VKEd ja naisettevõtjate jaoks. Töötingimustele ja töötajate õigustele avalduvat mõju tuleb põhjalikult kaaluda.

²³ COM(2019) 426 final.

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011

kogumisel ning kasutama tiptasemel tehnoloogiaid nõuetele mittevastavate ja ohtlike toodete kindlakstegemiseks, nagu on välja kuulutatud ühtse turu normide täitmise tagamise tegevuskavas. Investeeringud digiüleminekusse tooteohutust ja nõuetele vastavust käsitleva teabe puhul on oluline ka kaubeldavate toodete jälgitavuse ja kontrolli parandamiseks. Lisaks on vaja suurendada sihtotstarbelist suutlikkust, et tagada tulemuslik ja tõhus kontroll.

Kõigis käesoleva strateegia kohastes meetmetes tuleb tähelepanu pöörata VKEdele, mis on eri ökosüsteemides innovatsiooni peamiseks vahendiks. Horisontaalselt võetakse seda arvesse, pöörates suuremat tähelepanu regulatiivsele koormusele komisjoni paremat õigusloomet käsitlevas läbivaadatud lähenemisviisis: ELi poliitikakujundamises on kasutusele võetud põhimõte „üks sisse, üks välja“, mis toob poliitikakujundajate suurema tähelepanu õigusaktide kohaldamise tagajärgedele ja kuludele, eriti VKEde puhul²⁵.

VKEde strateegias rõhutas komisjon vajadust suurendada õiglust ettevõtjatevahelistes suhetes, et toetada VKEsid, kellel on suuremate organisatsioonidega läbirääkimispositsioonide asümmeetria tõttu suurem oht langeda ebaausate kaubandustavade ja -tingimuste ohvriks nii internetis kui ka väljaspool seda. Eelkõige näitas kriis **e-kaubanduse** tähtsust ja vajalikkust. Digiteenuste õigusaktis pakutakse esmakordselt välja ühised eeskirjad vahendajate kohustuste ja vastutuse kohta kogu ühtsel turul, mis avab võimalusi kõigile ettevõtjatele, sealhulgas VKEdele, ja tagab kõrgetasemelise kaitse kõigile kasutajatele. Samuti tehakse digiturgude õigusaktis ettepanek ühtlustatud eeskirjade kohta, milles määratletakse ja keelatakse teatavad digitaalsele sisule juurdepääsu kontrollijatena tegutsevate platvormide tavad, mis võivad takistada või aeglustada väärtuslike ja uuenduslike teenuste jõudmist tarbijani, selleks et digitaalsetel turgudel tõhusat konkurentsi ning eelkõige konkurentidele avatud ja õiglast veebiplatvormikeskkonda edendades tagada ühtse turu nõuetekohane toimimine. Komisjon kutsub kaasseadusandjaid üles õigusaktide kiireks vastuvõtmiseks aktiivsemalt tegutsema.

Hilinenud maksmine süvenes kriisi ajal ja see paneb VKEdele lisakoormuse. ELi **hilinenud maksmise jälgimisplatvorm**, mis jälgib ebaõiglasi maksetavasid²⁶ ja analüüsib, kuidas maksimisega hilinemine tarneahelas levib, laiendab oma praegust ehitusökosüsteemi alast tööd ka teistele. Makseviivitusi suurendavate ja sageli pikki vaidlusi²⁷ põhjustavate ebaõiglaste maksetavadega tegelemiseks valmistab komisjon ette ja rakendab alternatiivseid vaidluste lahendamise katsekavasid.

2021. aastal finantssurve ja maksejõuetus tõenäoliselt suurenevad, kuna toetusi vähendatakse järk-järgult²⁸. Eelkõige võib VKEde puhul ilmned ülemäärase finantsvõimenduse oht ja vajadus rekapitalizeerimise järele. Sagenevad pankrotid võivad märkimisväärselt mõjutada terveid tarneahelaid. Selleks on vaja koordineerida ja kavandada meetmeid, mis peavad olema proportsionaalsed eesseisvate väljakutsetega. Komisjon on kindlalt otsustanud kaasata märkimisväärsed investeeringud ning InvestEU VKEde komponendi kaudu võiks 2023. aasta lõpuks olla tehtud 45 miljardi euro väärtuses investeeringuid VKEdesse.

²⁵ COM(2021) 219 „Better Regulation: Joining forces to make better laws“, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/better_regulation_joining_forces_to_make_better_laws_en_0.pdf

²⁶ Üks makseviivituste algpõhjust

²⁷ Jälgimisplatvormi andmetel kestavad ELi ehitusökosüsteemi vaidlused kõige kauem maailmas (vaidluse lahendamiseks kulub keskmiselt 20 kuud).

²⁸ Hinnangute kohaselt lõpetab toetuste lõppedes tõenäoliselt tegevuse 11,4 % kõigist ettevõtetest, kui neil puudub juurdepääs uutele krediitallikatele. SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“

Selleks et aidata vähendada VKEsid mõjutavat **maksevõimeriski**, hõlbustab komisjon heade tavade vahetamist meetmete ja stiimulite kohta, mida mitu liikmesriiki on võtnud elujõuliste ettevõtete toetamiseks. Komisjon töötab InvestEU finantstoodete kaudu välja sihtotstarbelist kapitalitoetust VKEdele²⁹ ning kutsub liikmesriike üles panustama kogu ELi hõlmavatesse jõupingutustesse. REACT-EU pakub VKEdele ka sihtotstarbelist toetust.

Liikmesriikidel on mitmeid võimalusi anda **riiklike toetuskavade raames** omakapitalitoetust, et tugevdada uuenduslike VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate maksevõimet ja kasvu kooskõlas riigiabi eeskirjadega, sealhulgas riigiabi ajutise raamistikuga. Näiteks hõlmavad need kavad avaliku sektori tagatiste andmist erainvesteeringufondidele, vastavalt põhimõttele, et riik annab tagatise erarahastamise kaasamiseks, mitte ei anna ise kapitali. Teise võimalusena võivad liikmesriigid otsustada anda teatavaid tagasimakstavaid vahendeid, mille võib hiljem muuta toetusteks, sõltuvalt äriühingute taastumisest ja tagasimaksevõimest.

Komisjon jätkab edusammude tegemist ühtse kapitalituru loomisel. Näiteks kiirendab komisjon tööd VKEde omakapitali rahastamise valdkonnas, sealhulgas laiendades toetust kapitali suurendamisele, strateegilistele investeeringutele ja esmastele avalikele pakkumistele. See käivitab investeeringud keskkonnahoidlikkuse ja digitehnoloogiasse VKEde kõigis eluetappides, alates idufirmadest kuni kasvu- ja laienemisetapini ning kuni avalikele turgudele sisenemiseni. Uus esmase avaliku pakkumise avaliku ja erasektori fond toetab VKEsid ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjaid nii noteerimisprotsessi ajal kui ka hiljem.³⁰ EIP grupp avaldab huvitatud fondivalitsejatele osalemiskutsed 2021. aasta teises pooles.

Õigluse ja majanduskasvu tagamisel on oluline roll ka maksustamisel: tulevases teatises „Ettevõtete maksustamine 21. sajandil“ esitatakse konkreetsed kavad mõlema eesmärgi toetamiseks, sealhulgas konkreetsed meetmed VKEde jaoks.

ELi konkurentsipoliitikal on oluline roll võrdsete võimaluste säilitamisel ning see on üks meie suurimaid eeliseid, et tagada ühtne turg, mis toetab ettevõtete innovatsiooni ja kasvu. Konkurentsi säilitamine ühtsel turul aitab suurendada meie ettevõtete vastupanu- ja konkurentsivõimet üleilmsetel turgudel. Komisjon jätkab ka riigiabi ajutise raamistiku (pikendatud 2021. aasta lõpuni) kohaldamise ja COVID-19ga seotud riigiabimeetmete rakendamise jälgimist, vaadates selle läbi, et kriisiolukorra toetusmeetmed järk-järgult kaotada, kui olukord seda võimaldab, vältides samal ajal nn kaljuefekti.

TÄHTSAIMAD MEETMED	AJASTUS
Ühtse turu erakorraliste meetmete pakett	2022. a I kv
Ühtse turu aastaaruanne	kord aastas
Töötajate lähetamise deklaratsiooni võimalik ühine elektrooniline vorm/mall;	2022. a I kv
ELi ja imporditud toodete ühtse turujärelevalve tugevdamine	2022. a IV kv

²⁹VKEde, keda InvestEU määruse artikli 3 lõike 1 punkti g kohaselt mõjutas COVID-19 kriis negatiivselt ja kes ei olnud riigiabi reeglite kohaselt raskustes juba 2019. aasta lõpus.

³⁰„A Public-Private Fund to Support the EU IPO Market for SMEs“ – Euroopa Komisjoni uuring, mis on kättesaadav aadressil: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en teeb ettepaneku luua ligikaudu 740 miljoni euro suuruse avaliku sektori investeeringuga esmase avaliku pakkumise avaliku ja erasektori fond, mis võiks suurendada VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate esmaseid avalikke pakkumisi Euroopas 10 %.

Programmi „InvestEU“ raames VKEde toetamiseks kapitalitoetuse ja omakapitali kaudu rahastamise valdkonnas tehtav töö	kestab
--	--------

4. SÕLTUVUSTE KÕRVALDAMINE: AVATUD STRATEEGILINE AUTONOOMIA PRAKTIKAS

Avatus kaubandusele ja investeeringutele on ELi kui suure importija ja eksportija tugevus ning majanduskasvu ja vastupanuvõime allikas. Sellest hoolimata mõjutas COVID-19 negatiivselt üleilmseid tarneahelaid ja põhjustas Euroopas kaupade nappust. Nagu rõhutati 2020. aasta tööstusstrateegias, peab EL parandama oma avatud strateegilist autonoomiat olulistes valdkondades³¹.

Kriis tõi veelgi rohkem esile vajaduse tugevdada ELi **võimet kriisidega toime tulla ja sobilikul viisil käituda**. Eriti problemaatilised olid tervishoiu ökosüsteemi tarneahela häired, mille põhjustasid suurenev nõudlus ning varustuse ja tööjõu nappus, hoolimata ELi proaktiivsetest meetmetest, mille eesmärk oli tagada (üleilmsete) veomarsruutide ja tarneahelate jätkuv avatus ja maksimaalne turvalisus. Hiljutisemad probleemid, näiteks autotööstuse pooljuhtide nappus, toovad esile Euroopa muid konkreetseid sõltuvusi. Pandeemia suurendas seda teadlikkust ja selle tulemusena vaatasid näiteks Ameerika Ühendriigid³² läbi oma seisukohad üleilmsete väärtusahelate asjus.

ELil on ka olulisi tugevusi ja võimekusi. Kuigi ELi sõltub teatavates valdkondades välisriikidest, sõltuvad muud riigi omakorda EList („pöörd sõltuvused“). Vastastikused sõltuvused võivad olla üleilmsetes väärtusahelates stabiilsuse allikas. EL jagab välissõltuvusi ka oma partneritega („ühised sõltuvused“). Need võimaldavad suurendada koostööd sama mõtteviisiga partneritega, et leida ühiselt kasulikud lahendused.

Meie strateegiliste sõltuvuste ja võimekuste kaardistamine

Mõned häired olid Euroopale üllatuseks ja näitasid vajadust **olla paremini kursis strateegiliste sõltuvustega**, viisidega, kuidas need võivad tulevikus tekkida, ning sellega, mil määral need ELi haavatavaks muudavad. Need strateegilised sõltuvused mõjutavad ELi põhihuve, eelkõige tervishoiu,³³ julgeoleku ja ohutuse ning rohe- ja digipöörde jaoks olulistele sisenditele ja olulisele tehnoloogiale juurdepääsu saamise puhul.

Komisjon on Euroopa Ülemkogu taotluse alusel teinud kaubandusandmete alt-üles analüüsi, mis annab esimest teavet kõnealuste probleemide ulatuse kohta. Analüüsi käigus tehti ELi imporditava 5 200 toote hulgast kindlaks 137 tundlikesse ökosüsteemidesse kuuluvat toodet (mis moodustavad 6 % ELi kaubaimporti koguväärtusest), mille puhul EL sõltub suurel määral välisriikidest, peamiselt energiamahukates tööstusharudes (näiteks toorained³⁴) ja tervishoiu ökosüsteemides (näiteks ravimite toimeained) ning rohe- ja digipöörde toetamiseks vajalikud muud tooted.

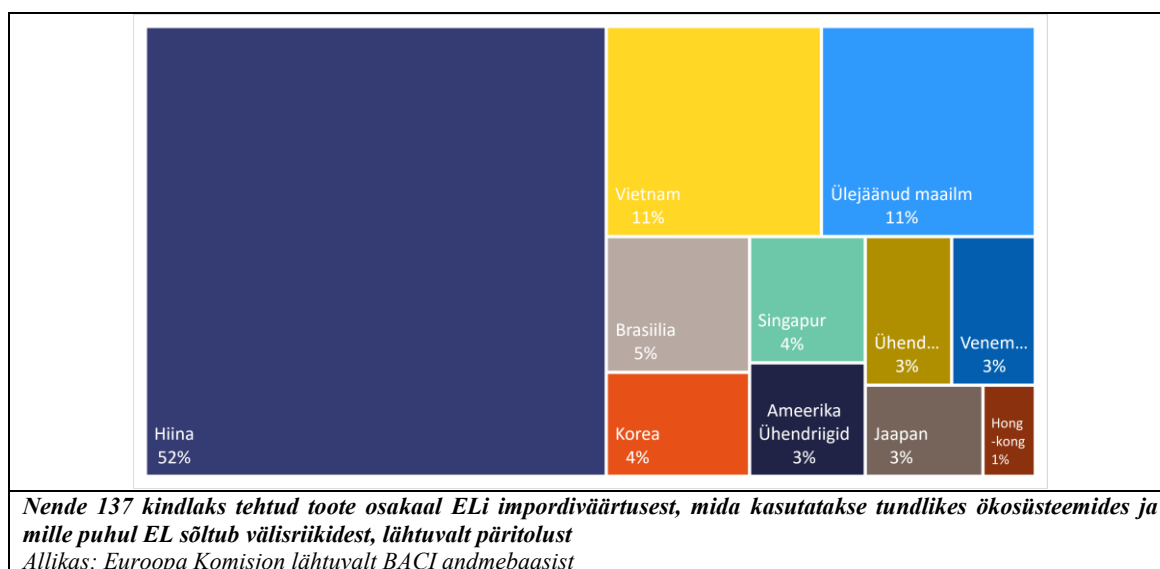
³¹ Euroopa avatud strateegilise autonoomia tugevdamise pikaajaline ja valdkondadeülene perspektiiv esitatakse ka komisjoni 2021. aasta aruandes tulevikusuundade strateegilise analüüsi kohta.

³² Ameerika Ühendriikide tarneahelaid käsitlev korraldus

³³ Euroopa ravimistrateegias on sätestatud meetmed ravimite tarne valdkonnas nende probleemide lahendamiseks (COM(2020) 761 final)

³⁴ Komisjon avaldab 2021. aasta suveks täiendava üksikasjaliku analüüsi, mis käsitleb energiaspektori kriitilise tähtsusega tarneahelaid. Selles analüüsis tuuakse esile, et kriitilise tähtsusega toorained ja töödeldud materjalid on üliolulised, et tagada energiajulgeolek ja edukas üleminek puhtale energiale.

Ligikaudu pool neist toodetest, millest EL sõltub, imporditakse Hiinast, seejärel Vietnamist ja Brasiiliast. Kuid 34 toodet (mis moodustavad 0,6 % ELi kaubaimpordi koguväärtusest) võivad olla haavatavamad, võttes arvesse, et neid on keeruline täiendavalt mitmekesistada ja ELi toodanguga asendada. Ligikaudu 20 neist toodetest on energiamahukate tööstusharude ökosüsteemi toorained ja kemikaalid ning enamik ülejäänud tooteid kuulub tervishoiu ökosüsteemi (näiteks ravimite toimeained ja muud tervishoiutooted). Analüüs tõi esile ka probleeme ja sõltuvusi tipptehnoloogia, näiteks pilvandmetöötuse ja mikroelektroonika valdkonnas, mis on peamiselt seotud üleilmse turu struktuuriga.

Analüüsis tuuakse esile ka probleem, mis seisneb ühtse turu piires esinevates võimalikes sõltuvustes, mis on seotud tegevuse koondumisega üksikute ettevõtjate tasandil. Neil juhtudel võib kõnealuste sisemiste sõltuvusega seotud võimalike riskide maandamisel olla oluline roll ELi konkurentsipoliitikal ja nõuete täitmise tagamisel, mis kindlustavad turgude jätkuva avatuse ja konkurentsivõime.

Käesolevale ajakohastusele lisatud komisjoni talituste töödokumendis³⁵ on esitatud kuus strateegiliste valdkondade süvaanalüüsi, mis käsitlevad tooraineid, patareisid/akusid, ravimite toimeaineid, vesinikku, pooljuhte ning pilve- ja servatehnoloogiat ning milles esitatakse lisateavet strateegiliste sõltuvuste päritolu ja mõju kohta. Komisjon suhtleb liikmesriikide, tööstusvaldkonna ja sotsiaalpartneritega, sh kasutab tööstusfoorumi toetust või ravimite varustuskindluse struktuurset dialoogi³⁶ ning ravimistrateegiat, et süvendada seda analüüsi ja kindlaks tehtud strateegilisi sõltuvusi veelgi vähendada.

Komisjon algatab olulistest valdkondades (sh rohe- ja digipöörde jaoks olulised tooted, teenused ja tehnoloogia, näiteks taastuvad energiaallikad, energia salvestamine ja küberturvalisus) potentsiaalsete sõltuvuste süvaanalüüside teise etapi. Lisaks sellele hõlmab komisjoni elutähtsa tehnoloogia vaatluskeskuse³⁷ kaudu kasutatav seiresüsteem ja korrapärase läbivaatamise protsess nii praegusi sõltuvusi kui ka tulevaste (tehnoloogiliste) sõltuvuste riske.

Strateegiliste sõltuvuste vähendamise ja vältimise meetmepaketi koostamine

³⁵ Komisjoni talituste töödokument strateegiliste sõltuvuste ja võimekuste kohta, SWD(2021) 352.

³⁶ https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy/dialogue_medicines-supply_en.

³⁷ COM(2021) 70 final, „Tegevuskava sünergia kohta tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse vahel“.

Enamikel juhtudel saab tööstus oma ettevõtluspoliitika ja -otsuste kaudu ise kõige paremini parandada vastupanuvõimet sõltuvustele, mis võivad põhjustada haavatavusi, ning neid vähendada, sh tarnijate mitmekesistamise, ümbertöödeldud toorainete suurema kasutamise ja muude sisendmaterjalidega asendamise teel. Siiski esineb olukordi, kui tootmise või allikate koondumine ühte geograafilisse piirkonda ei võimalda kasutada alternatiivseid tarnijaid.

Komisjon määrab strateegiliselt olulistest valdkondades kindlaks avaliku poliitika meetmed, mis võivad aidata tööstusel vähendada neid sõltuvusi ja suurendada strateegilist võimekust: mitmekesistades pakkumist ja nõudlust, tuginedes võimaluse korral eri kaubanduspartneritele ning varudes kaupa ja tegutsedes autonoomselt, kui see on vajalik. See tegevus peaks üldjuhul põhinema lähtuvalt ökosüsteemi vajadustest ja kindlaks tehtud riskidest sihipärasel ja proportsionaalsel **meetmete komplektil**. Komisjon teeb tihedat koostööd asjaomaste sidusrühmadega, et teha kindlaks meetmed, mis tugevdavad ELi positsiooni üleilmsetes väärtusahelates, sh tugevdades ja mitmekesistades väliskaubandust ning luues uusi võimalusi väikeste ja keskmiste tuludega riikidele. Ringmajanduse suurem kasutamine ja parem ressursitõhusus aitavad samuti kaasa sõltuvuste vähendamisele ja vastupanuvõime suurendamisele. Lisaks sellele peaksid need meetmed võimaldama ELil tugevdada oma võimekust, tuginedes avatud ja konkurentsivõimeliste turgudega täielikult toimiva ühtse turu tugevustele. EL kasutab oma tugevaid suhteid lähimate naabritega, eelkõige nendega, kes juba osalevad ELiga õigusnormide lähendamises.

Nagu on märgitud komisjoni kaubanduspoliitika läbivaatamise dokumendis,³⁸ mitmekesistab komisjon valmiduse suurendamiseks rahvusvahelisi tarneahelaid ning **sõlmib rahvusvahelisi partnerlusi**.

Valdkondades, milles ELil on oma partneritega ühised sõltuvused,³⁹ võib EL otsustada koondada ressursid ning luua tugevamad ja mitmekesisemad alternatiivsed tarneahelad meie lähimate liitlaste ja partneritega. Atlandi-ülesed suhted ning laienemis- ja naabruspoliitika on nende meetmete alus, nagu ka vabakaubanduslepingud muude partnerite ja kaubandusblokkidega. Esimesel juhul võib koostööplatvormina kasutada kavandatud ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaühingu.

Komisjon uurib ka põhjalikumalt pöörd sõltuvusi ja kaardistab valdkonnad, milles muud riigid EList sõltuvad. EL saab teha poliitikameetmete võtmisel paremaid otsuseid, kui neid sõltuvusi paremini mõistetakse.

Komisjon toetab ka edaspidi **tööstusliite** strateegilistes valdkondades, kus need on kõige parem vahend vastasel juhul stagneeruva tegevuse arendamiseks ning kus need aitavad meelitada erasektori investoreid arutama uusi äripartnerlusi ja -mudeleid avatud, läbipaistval ning konkurentsieeskirjadele täielikult vastaval viisil ning kui need võimaldavad innovatsiooni ja luua kvaliteetseid töökohti. Komisjon pöörab eritähelepanu liitude, idufirmade ja VKEde kaasamisele. Need liidud peaksid täiendama avaliku ja erasektori partnerlusi⁴⁰ ning tagama

³⁸ COM(2021) 66 final

³⁹ Näiteks tehti tundlike ökosüsteemide analüüsi tulemusena kindlaks ligikaudu 20 Hiinast imporditavat toodet, millest sõltuvad suurel määral nii EL kui ka USA (muu hulgas tervishoiu, energiamahukate tööstusharude, taastuvenergia ning digitaal-/elektroonikatoodete ökosüsteemis). Sama kehtib ELi muude lähedaste kaubanduspartnerite puhul.

⁴⁰ Sh programmi „Euroopa horisont“ partnerluste teadusuuringute ja innovatsiooni strateegilised tegevuskavad, mida toetavad tööstusvaldkond ja liikmesriigid ning millest lähtutakse Euroopa teadusruumi tehnoloogiakavade koostamisel (COM(2020) 628 final, lk 10). Programmi „Euroopa horisont“ raames on pakutud välja 49 avaliku

ulatusliku ja avatud platvormi, mis võimaldab koostada konkreetsete ökosüsteemide strateegilisi tegevuskavasid ja tõhusamalt koordineerida nende teadusuuringuid, arengut ja innovatsiooni käsitlevaid tehnoloogiaalaseid investeerimiskavasid Kuuest valdkonnast, mille kohta komisjon käesolevas teatises süvaanalüüsid esitab, on komisjon juba loonud tööstusliidud kolmes: toorained, patareid/akud ja vesinik.

Tuginedes sellele positiivsele kogemusele valmistub komisjon looma digitaalvaldkonnas kaks liitu, millest on juba antud teada uues tööstusstrateegias ning digikümnnendi teatises: **protessori- ja pooljuhitehnoloogia liit** ning **tööstusandmete ning serva- ja pilvetehnoloogia liit**. Need liidud ühendavad mitmesugused sidusrühmad ja aitavad seeläbi saavutada olulisi ELi poliitikaeesmärke mikroelektroonika valdkonnas ning tugevdada Euroopa tööstuse positsiooni üleilmsel pilv- ja servandmetöötluse turul, võttes eelkõige arvesse seaduspära, et andmetöötlusvõimekuse jaotamine ja detsentraliseerimine suureneb, ning vajadust võimaldada liidupõhist ja müüjast sõltumatut pilve ökosüsteemi.

Komisjon kaalub ka: i/ **kanderakettide liidu** loomist, et koondada kõik suured ja väiksed osalejad eesmärgiga tagada ELile kogu maailmas konkurentsivõimeline, kulutõhus ja autonoomne kosmosele juurdepääs; ning ii/ **heiteta lennunduse liidu** loomist, et tagada õhusõidukite murranguliste süsteemide (nt vesiniku või elektri jõul töötavad õhusõidukid) turuvalmidus, kasutades praegu algatuse Clean Sky raames tehtavaid investeeringuid ning panustades Euroopa 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamise eesmärki, täiendades praegu kaalumisel oleva taastuvallikatest toodetud ja vähese CO₂-heitega kütuste liidu⁴¹ tegevust.

Komisjon toetab ka edaspidi liikmesriikide jõupingutusi **üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide** kaudu avaliku sektori ressursside koondamisel valdkondades, kus turg üksinda murrangulist innovatsiooni ei võimalda, näiteks akude/patareide⁴² ja mikroelektroonika⁴³ valdkonnas. Liikmesriigid ja ettevõtjad on väljendanud ühiselt huvi täiendavates üleeuroopalist huvi pakkuvates tähtsates projektides osalemise vastu, näiteks järgmise põlvkonna pilvetehnoloogia, vesiniku, vähese CO₂ heitega tööstuse ja ravimite valdkonnas, ning tiptasemel pooljuhte käsitlevas teises üleeuroopalist huvi pakkuvas tähtsas projektis osalemise vastu. Komisjon käsitleb neid projektikavasid põhjalikult ning kui kriteeriumid on täidetud, siis liitub nendega, kui projektitähapäev kätte jõuab. Asjakohastel juhtudel, näiteks patareide/akude puhul, saavad tööstusliidud aidata neid üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte ette valmistada.

ELi eelarvest saab samuti toetada investeeringuid strateegiliselt olulistest valdkondades. Näiteks võivad riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad sisaldada programmi „InvestEU“ raames liikmesriikide osade jaoks ette nähtud makseid ning liikmesriigid võivad kasutada osa oma riiklikest eraldistest nendesse sektoritesse investeerimiseks.

Strateegilised sõltuvused võivad **mõjutada eriti suurel määral VKEsid**, alates suurematest tegevuse ümberkorraldamise kuludest kuni elujõuliste idufirmade kogukondade ja väikeste innovatiivsete teenuseosutajate puudumiseni. 2021. aastal võtavad Euroopa ettevõtlusvõrgustik ja Euroopa klastrite koostööplatvorm, mille kombineeritud eelarve on ühtse turu programmi alusel 61 miljonit eurot, tugevdatud meetmeid, et aidata VKEdel tulla toime häirete ja haavatavustega või mitmekesistada tegevust, viies nad kokku uute kohalike ja piiriüleste

ja erasektori partnerlust ning antud ligikaudu 25 miljardi euro väärtuses ELi toetust eesmärgiga saada vähemalt sama summa erasektori partneritelt ja liikmesriikidelt.

⁴¹ COM(2020) 789 final „Säästva ja aruka liikuvuse strateegia“

⁴² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_226.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_18_6862.

partneritega ning suurendades seeläbi VKEdes vastupanuvõimet. Digitaalsed lahendused, näiteks tööstuse tootmise andmeruumid, tagaksid samuti paindlikumad tarneahelad.

Maailmas tehnoloogia valdkonnas juhtpositsiooni omamisega kaasneb **juhtpositsioon standardite kehtestamisel** ning koostalitlusvõime tagamisel. Üleilmne lähenemine, mis seisneb samade rahvusvaheliste standardite kasutuselevõtus, aitab vähendada kohanemiskulusid ning tugevdab ELi ja üleilmseid väärtusahelaid. Selleks et EL saaks säilitada oma mõjuvõimu üleilmsete standardite kehtestamisel peab ühtse turu tuumaks olev ELi standardimissüsteem toimima paindlikult ja tõhusalt. Olenemata sellest, kas tegemist on vesiniku, patareide/akude, avamere tuleenergia, ohutute kemikaalide, küberturvalisuse või andmeruumiga, vajab meie tööstus õigel ajal Euroopa ja rahvusvahelisi standardeid, mis on rohe- ja digipöörde alus. Nende oluliste prioriteetsete standardite puhul maailmas juhtpositsiooni omandamine on kriitilise tähtsusega ka ELi tööstusvaldkondade konkurentsi- ja vastupanuvõime tagamiseks.

Komisjon tutvustab **standardimise strateegiat**. Strateegia toetab standardimise valdkonnas Euroopa huvide kindlamat kehtestamist (ELis ja kõikjal maailmas) ning avatud koostööd teistega teatavates vastastikust huvi pakkuvates valdkondades (näiteks Ameerika Ühendriikide ja Kandaga tehisintellekti seaduspärase ja eetilise kasutamise valdkonnas). Selles kontekstis hindab komisjon, kas nende eesmärkide saavutamiseks on vaja muuta standardimismäärust. Komisjoni ja Euroopa standardiorganisatsiooni ühine töögrupp määrab kindlaks kokku lepitud lahendused, et võtta kiiresti vastu need ülioluliseks peetavad standardid. Komisjon pöörab ka eritähelepanu tööstusökosüsteemide rohe- ja digipööret toetavate standardite vajaduse prognoosimisele.

Euroopa ettevõtetele tuleb tagada kõikjal maailmas ja ühtsel turul võrdsed tingimused. ELi konkurentsi- ja kaubanduspoliitika peavad jätkuvalt kehtestama ennast ebaausate ja sunnimeetmeid kasutavate tavade suhtes, soodustades üleilmsete ühiste probleemide lahendamiseks rahvusvahelise koostöö kasutamist. Komisjon teeb koos käesoleva teatisega ettepaneku õigusakti kohta, mis käsitleb **välisriigi subsidiumide võimalikku moonutavat mõju** ühtsel turul. Ta veendub, et välisriikide valitsuste poolt ettevõtjatele, kes soovivad omandada ELi ettevõtte või osaleda riigihankes, antavate võimaliku moonutavat mõjuga subsidiumid ei jää enam kontrolli alt välja. Komisjon maandab ka edaspidi meie kaubanduspartnerite moonutava mõjuga tööstuslike subsidiumide mõju.

Hangete kaudu tehtavad avaliku sektori kulutused moodustavad igal aastal 14 % ELi SKPst. Euroopa riigihangete raamistik saab aidata tugevdada ettevõtete konkurentsivõimet, muu hulgas kasutades strateegilisi kriteeriume eelkõige keskkonnahoidlike, sotsiaalselt vastutustundlike ja innovatsioonihangete puhul, tagades samal ajal läbipaistvuse ja konkurentsivõime. Samuti on oluline suurendada digilahenduste innovatsioonihankeid ning teadus- ja arendustegevuse hankeid⁴⁴. Lisaks sellele töötab komisjon välja **suunised selle kohta, kuidas kasutada riigihankeid tulemuslikult, et tugevdada oluliste ökosüsteemide vastupanuvõimet**, kasutades meetmepaketti, mis aitab avaliku sektori ostjatel teha kindlaks ja maandada strateegilisi tarneriske ja -sõltuvusi ning mitmekesistada tarnijabaasi.

TÄHTSAIMAD MEETMED	AJASTUS
Võetakse vastu ettepanekud, et tegeleda välisriikide subsidiumide	2021. aasta mai

⁴⁴ Ebapiisavad investeeringud innovatsioonihangetesse on Euroopas selle peamiste kaubanduspartneritega võrreldes kõige märkimisväärsamad digilahenduste ning teadus- ja arendustegevuse hangete valdkonnas (investeeringud vastavalt vajalikust kolm ja viis korda vähem).

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/final-report-available-benchmarking-innovation-procurement-investments-and-policy-frameworks-across>

võimaliku moonutava mõjuga ühtsel turul	
Vaadatakse korrapäraselt läbi strateegilised sõltuvused ja tehakse strateegiliste sõltuvustega seotud riskide seiret	Alates 2021. aastast
Uuritakse rahvusvahelise partnerluse ja koostöö võimalusi strateegiliste sõltuvuste vähendamiseks	Alates 2021. aastast
Luuakse protsessori- ja pooljuhitehnoloogia ning tööstusandmete, pilve- ja servatehnoloogia liit	2021. aasta teine kvartal
Tugevdatakse meetmeid VKEde tarneahela häirete ja haavatavuste valdkonnas	2021. aasta neljas kvartal
Võetakse vastu standardimisstrateegia	2021. aasta kolmas kvartal
Esitatakse suunised riigihangete puhul strateegiliste sõltuvuste kindlakstegemise ja vähendamise kohta	2022. aasta esimene kvartal

5. ROHE- JA DIGIPÖÖRDE KIIRENDAMINE

2020. aasta tööstusstrateegias esitati loetelu meetmetest, mille eesmärk on toetada ELi tööstuse rohe- ja digipööret ning millest mitmed on juba võetud,⁴⁵ kuid pandeemia on märkimisväärselt mõjutanud selle ülemineku kiirust ja ulatust. Nüüd on selgem kui kunagi varem, et kestlikkusele ja digitaaltehnoloogiale üleminekule keskenduvad ettevõtted on tõenäoliselt teistest edukamad. Seetõttu on ettevõtete digipööre üks digikompassi neljast peamisest punktist.⁴⁶

Üleminekujuhiste loomine koos teistega asjakohastes tööstusökosüsteemides

Ühtse turu 2021. aasta aruandes⁴⁷ esitatakse **14 tööstusökosüsteemi** siiani kindlaks tehtud probleemide esimene analüüs, aga ka rohe- ja digipöördede saavutamiseks ning vastupanuvõime suurendamiseks juba tehtud ümberkujundavate algatuste analüüs. Selle näitlikustamiseks käsitleb puhta ja konkurentsivõimelise Euroopa terase alane komisjoni talituste töödokument⁴⁸ üksikasjalikult, mida tähendab rohe- ja digipööre selles sektoris, ning selgitab, kuidas ELi poliitikameetmed toetavad tööstust ülemineku juhtimisel.

Need analüüsid saavad aidata luua vajaduse korral partnerluses tööstuse, avaliku sektori asutuste, sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmadega ökosüsteemide **üleminekujuhiseid**. Üleminekujuhised annavad parema „alt-üles“ ettekujutuse rohe- ja digipöördede vajalike meetmete ulatusest, kulust, pikaajalistest eelistest ja tingimustest kõige olulisemates ökosüsteemides ning seejärel saab luua kestlikku konkurentsivõimet soodustava praktilise kava. Selles kavas tuleks võtta arvesse asjasse puutuvaid sisendeid, näiteks tööstustehnoloogia tegevuskavasid, millest anti teada teatistes Euroopa teadusruumi kohta⁴⁹ ning mis töötati välja tsiviil-, kaitse- ja kosmetööstuse vahelist sünergiat käsitleva tegevuskava⁵⁰ alusel.

Esmatähtsaks tuleks pidada ökosüsteeme ja valdkondi, millel on kõige rohkem raskusi kliima- ja kestlikkuseesmärkide saavutamisel ning digipöördes osalemisel ning mille konkurentsivõime

⁴⁵ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“, jaotis 3 ja II lisa.

⁴⁶ COM(2021) 118 final.

⁴⁷ SWD(2021) 351, „Annual Single Market Report 2021“, III lisa.

⁴⁸ SWD(2021) 353, „Toward Competitive and Clean European Steel.“.

⁴⁹ COM(2020) 628 final, „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“.

⁵⁰ COM(2021) 70 final „Tegevuskava sünergia kohta tsiviil-, kaitse- ja kosmetööstuse vahel“.

sellest oleneb, näiteks energiamahukad tööstusharud (sh keemia- ja terasesektor),⁵¹ ning ehitussektorit ja kriisist suurel määral mõjutatud valdkondi, millel aitaks kiirem rohe- ja digipööre kiiremini taastada (näiteks turism ja liikuvus⁵²).

Rohe- ja digipöörde ärilise põhjendatuse toetamine

ELi tööstus on võtnud omaks rohe- ja digipöördest tulenevad probleemid ja võimalused. Tööstus on valmis investeerima, aga soovib ennustatavust ja tegeliku ärilist põhjendatust koos sidusa ja stabiilse õigusraamistikuga, juurdepääsuga võimekustele ja taristule, innovatsiooni ja kasutuselevõtu jaoks antava rahastamisega, toorainetega ja vähese CO₂ heitega energiaga, kliimanetraalsuse nõudluspoolsete meetmetega, ringlustoodete ja õigete oskustega. Need on konkurentsivõimelise ülemineku eeldused.

ELi vahetu võimalus seda ärilist põhjendatust toetada seisneb **taastemeetmetes**. ELi eelarvet, taasterahastatut „NextGenerationEU“ ning eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastut tuleks kasutada selleks, et kiirendada Euroopa taastumist ning suurendada rohe- ja digipöördes osalemist. Arvestades, et riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad on liikmesriikide jaoks väga olulised, nende rakendamiseks vajalike investeeringute maht on väga suur ning neil on potentsiaali luua töökohti ja majanduskasvu ning saada kasu rohe- ja digipöördest, soovitab komisjon liikmesriikidel tungivalt lisada oma kavadesse teatavate juhtalgatuste⁵³ valdkonnas tehtavad investeeringud ja reformid. Komisjon hindab praegu põhjalikult riiklikke kavasid ja jälgib nende rakendamist, et tagada eelkõige rahastamisest vähemalt 37 % suunamine keskkonnanahoidlikele investeeringutele ning vähemalt 20 % suunamine digitaaltehnoloogiale üleminekule. VKEdes keskkonnanahoidlike ja digiinvesteeringuid rahastatakse mitmetest riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest. Aastatel 2021–2027 panustavad ühtekuuluvuspoliitika vahendid suurel määral ELi majanduse rohe- ja digipöördesse.

Taaste- ja vastupidavuskavad annavad enneolematu võimaluse ühendada jõud **mitut riiki hõlmavate projektide raames**, et suurendada kriitilise tähtsusega võimekust digitaal- ja keskkonnavaldkonnas. Teatavad liikmesriigid on andnud teada oma kavatsusest lisada oma riiklike kavade eelnõudesse mitut riiki hõlmavad projektid. Need projektid võiksid kiirendada hädavajalikke investeeringuid vesiniku, 5G-koridoride, ühise andmetaristu ja ühiste andmeteenuste, kestliku transpordi, plokiahela ja Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste valdkonnas. Komisjon hindab võimalikke tõhusaid mehhanisme rakendamise kiirendamiseks, näiteks mitut riiki hõlmavaid projekte, mis võimaldavad eelkõige liikmesriikide ja ELi rahastamise kombinatsioone⁵⁴.

Konkurentsieeskirjade ja eelkõige riigiabi eeskirjade täitmise tagamine aitab veenduda, et taastumise jaoks eraldatud avaliku sektori vahendid ei asenda erasektori investeeringuid, vaid soodustavad neid. Komisjon teostab praegu **ELi konkurentsieeskirjade põhjalikku läbivaatamist**, et need sobiksid eurooplaste huvides rohe- ja digipöörde toetamiseks ajal, kui üleilmne konkurentsikeskkond olemuslikult muutub. **Keskkonna- ja energiaalaste riigiabi eeskirjade** läbivaatamine võimaldab liikmesriikidel toetada ettevõtteid nende tootmisprotsesside

⁵¹ Tuleks tagada üleminekujuhiste ja esialgsete vabatahtlike tegevuskavade koosmõju, nagu on ette nähtud Euroopa kliimaseaduses.

⁵² Võttes arvesse kestliku ja aruka liikuvuse strateegiat (COM(2020) 789 final).

⁵³ 2021. aasta kestliku majanduskasvu strateegia, COM(2020) 575 final. Juhtalgatused on järgmised: energiatootmine, renoveerimine, laadimine ja tankimine, ühendumine, moderniseerimine, laiendamine, ümberõpe ja oskuste täiendamine.

⁵⁴ Nagu märgiti teatistes „Digikompass 2030“, COM (2021) 118 final.

CO₂ heite vähendamisel ning keskkonnahoidlikuma tehnoloogia kasutusele võtmisel rohelise kokkuleppe ja uue tööstusstrateegia kontekstis. **Üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide alased riigiabi eeskirjad** aitavad ergutada piiriüleseid investeeringuid murrangulisse innovatsiooni, kui turg üksinda ei ole valmis seda riski võtma ja ainult juhul, kui selge turutõrke kõrvaldamisest tekkiv positiivne mõju kaalub üles ühtse turu moonutamise riski. Kuigi kehtiva üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte käsitleva teatise hiljutine hindamine näitas, et selle sätted toimivad hästi, oleks vaja teatavaid sihipäraseid kohandusi, sh et suurendada veelgi avatust ja soodustada VKEda osalemist ning esitada suuniseid riigieelarvete ja ELi programmide vahendite koondamise kriteeriumide kohta. Uued regionaalabi suunised võimaldavad liikmesriikidel aidata kõige ebasoodsamas olukorras piirkondadel teistele järele jõuda ja vähendada ebakõlasid ning toetada üleminekupiirkondi ja piirkondi kus esinevad struktuursed probleemid, tagades samal ajal liikmesriikidele võrdsed võimalused.

Komisjon analüüsib **lairibaühenduse jaoks antavat riigiabi käsitlevate suuniste** hindamise käigus, kas need on otstarbekohased ning kooskõlas hiljutiste tehnoloogia ja turu muutustega ja võimaldavad täielikult toetada ELi eesmärges lairibataristu kasutuselevõtul kooskõlas muu hulgas gigabitühiskonda ja digikümneid käsitlevates teatistes kehtestatud poliitikaeesmärkidega. Praegu toimuv ettevõtetevaheliste **horisontaalsete kokkulepete suhtes kohaldatavate konkurentsieeskirjade** läbivaatamine hõlmab muu hulgas küsimusi, mis on rohe- ja digipöörde jaoks määrava tähtsusega, näiteks teadus- ja arendustegevuse kokkuleppeid, ning selle tulemusena esitatakse suunised nn kestlikkuse kokkulepete ja konkurentsi soodustavate andemete jagamise ja koondamise kokkulepete kohta. Samal moel on praegu toimuva vertikaalsete kokkulepete grupierandi määruse ja vertikaalsete suuniste läbivaatamise eesmärk viia kohaldatavad eeskirjad paremini kooskõlla uue turuolukorraga, eelkõige e-kaubanduse ja veebimüügi kasvuga, ning esitada ettevõtetele neis küsimustes ajakohaseid suuniseid. Samuti vaadatakse läbi **туру mõistet käsitlevat teatist**, võttes arvesse selliseid muutusi nagu digitaaltehnoloogiale üleminek ja üleilmastumine. Komisjon on määranud **kaubanduspoliitika läbivaatamise** tulemusena kindlaks kava, kuidas kaubanduspoliitika saab võimalikult palju rohe- ja digipöördele kaasa aidata. EL kasutab kaubandus- ja investeerimislepingute rakendamisele keskendudes kogu kehtivate kaubanduslepingutega võimaldatavat paindlikkust, et tagada nende otstarbekohasus ning reageerida rohe- ja digipöördega seotud uutele väljakutsetele.

Komisjon koostab keskkonnahoidliku majanduse taastamise toetamiseks **uuendatud kestliku rahanduse strateegiat** ja **äriühingu kestliku üldjuhtimise** alast seadusandlikku algatust, millega kehtestatakse ettevõtete hoolsuskohustus. Lisaks sellele kaasneb keskkonnahoidlikele investeeringutele antava toetusega keskkonnahoidliku rahastamise uute standardite väljatöötamine.

Enne 2021. aasta suvepuhkust esitab komisjon paketi „**Eesmärk 55**“, mis hõlmab 2030. aasta kliima- ja energiapaketi oluliste vahendite sidusat läbivaatamist, et saavutada eesmärk muuta Euroopa 2050. aastaks kliimanetraalseks. Komisjon tutvustab valitud sektorite jaoks **süsinikdioksiidi piirimaksu mehhanismi**, et võtta paremini arvesse kasvuhoonegaaside heite ülekandumise riski, täielikus kooskõlas WTO reeglitega. Kuni täielikult toimivate alternatiivsete meetmete kasutuselevõtuni tuleks jätkuvalt kasutada olemasolevad vahendeid üleilmse mõjuga energiamahukate tööstusharude kasvuhoonegaaside heite ülekandumise riski maandamiseks. Võttes arvesse CO₂ heite maksustamise eri lähenemisviise kõikjal maailmas, suhtleb komisjon ka edaspidi ELi rahvusvaheliste partneritega, et luua alus selles valdkonnas tehtavale koostööle.

Programm „Euroopa horisont“ koos selle kõigi vahenditega (partnerlused⁵⁵, Euroopa Innovatsiooninõukogu ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut) toetab järgmise põlvkonna üleeuroopalist innovatsiooni ökosüsteemi rohe- ja digipöörde huvides. Innovatsioonifondist antakse ka edaspidi kriitilise tähtsusega toetust innovatiivse vähese CO₂ heitega tehnoloogia ärilisele tutvustamisele mitmes sektoris. Komisjon kaalub läbivaadatud heitkogustega kauplemise süsteemi ettepanku raames ettepaneku tegemist **CO₂ heite hinnavahelepingute Euroopa lähenemisviisi kohta, kasutades heitkogustega kauplemise süsteemist saadud tulusid ja täiendades innovatsioonifondist antava toetuse muid vorme.**

Praegu investeeritakse ELis taastuvatesse energiaallikatesse, energia salvestamisse, võrkudesse, omavahelistesse ühendustesse ja tööstuse ümberkujundamisse liiga aeglaselt⁵⁶. Selleks et rohepöörde tagaks tõeliselt kestliku konkurentsivõime, peab tööstus saama kasutada väga suures koguses taskukohast ja vähese CO₂ heitega elektrit ning selleks tuleb teha täiendavaid jõupingutusi. Komisjon teeb koostööd liikmesriikidega, et nad seaksid kõrgemad eesmärgid taastuenergia valdkonnas ning muudaksid latusamaks lubade hankimise. Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuses tööstuse sidusrühmadega koostöös väljatöötatav energia- ja tööstusgeograafia labor tagab ettevõtetele ja energiataristu kavandajatele georuumilised andmed. Tööstusvaldkonna tarbijad, VKEd ja kogukonnad saavad samuti teha koostööd, et tagada taastuenergia projektide pikaajalised hinnad ning parem keskkonnajalajalg. Komisjon kaalub 2021. aasta juunis taastuenergia direktiivi läbivaatamise käigus meetmeid, mis toetavad **ettevõtete taastuvelektri ostulepingute** kasutuselevõttu ja kõrvaldavad põhjendamatud tõkked.

Tuuleturbiinide, päiksepaneelide ja aruka energia tehnoloogia **туру laienemine** ning nõudluse üleilmne kasv on oluline võimalus, kuna suurem mastaap peaks vähendama tööstuse ja laiem ühiskonna energiakulusid. Komisjon tunneb heameelt jõupingutuste üle, mille eesmärk on suurendada ELis selle tehnoloogia tootmist, näiteks tööstuse juhitud Euroopa päikseenergia algatuse üle. Komisjon koostab ka päiksepaneelide ökodisaini meetmeid, sh kaalub võimalike CO₂ jalajälje nõuete kehtestamist.

Euroopa **tooraineliit** loob projektikava nii haruldaste muldmetallide kui ka magnetite väärtusahelate ning energia salvestamise ja muundamise materjalide jaoks. Kui kõik Euroopa tooraineliidu kindlaks määratud projektid ellu viidaks, siis võiks lausa 60 % igal aastal paigaldatud ELi tuuleenergiaseadmete võimsusest 2030. aastaks tugineda ELis valmistatud haruldastel muldmetallidel põhinevatele magnetitele ning ELi varudest saaks katta 2030. aastaks 20 % prognoositud niklinõudlusest⁵⁷.

Kestliku tootekujunduse, **ringmajanduse** ning toorainete suurema kogumise ja ringlussevõtu ning ümbertöödeldud toorainete toimiva turu nimel tehtavad jätkuvad jõupingutused on määrava tähtsusega. Komisjoni ettepanekus patareisid ja akusid käsitleva määruse kohta on sätestatud patareide ja akude innovatiivne õigusraamistik, mis hõlmab nende kogu olelusringi.

VKEd võivad saada rohepöördest kasu, aga vajavad selle maksimeerimiseks nõuandeid ja rahalist tuge. Euroopa ettevõtlusvõrgustik on juba nimetanud tööle kestlikkusnõustajaid, kes

⁵⁵ Mis hõlmavad puhast terast, töötlevaid tööstusi, vesinikku, patareisid/akusid, heiteta maanteetransporti, puhast lennundust, heiteta veetransporti, kestlikku hoonestust ja kõrgtehnoloogilist tootmist.

⁵⁶ SWD(2020) 176 final, „Impact Assessment accompanying the 2030 Climate Target Plan“ (tabel 12); Agora-Energiewende & EMBER (2021): „The European Power Sector in 2020“. Viimaste riiklike energia- ja kliimakavade kohaselt suureneb tuule- ja päikseenergia tootmine ajavahemikus 2020–2030 72 TWh aastas, samas kui kliimaeesmärgi 55 % saavutamiseks peaks see suurenema 93–100 TWh aastas.

⁵⁷ Vt sellekohaseid arvutusi dokumendi SWD(2021) 352 peatükist 5.1 „Strategic Dependencies and Capacities for the underlying calculations.“.

annavad VKEdele sihtotstarbelisi nõuandeid, ning nõustajad võetakse täies mahus kasutusele alates 2022. aastast. Nad hakkavad edendama nii VKEde innovatsiooni vähese süsinikuheitega elektri tootmisel (sh päiksepaneelide kasutamine) kui ka energiatõhususe valdkonnas. VKEdele on hädavajalik ka digiteerimine, et kõik asjakohased platvormid⁵⁸ saaksid toimida koos VKEde toetamiseks nende ökosüsteemides, näiteks andmepõhiste ärimudelite ja küberohtude vastaste lahenduste kasutusele võtmisel. 2023. aastaks eraldatakse programmist „Digitaalne Euroopa“ 310 miljonit eurot Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustele, mis hakkavad pakkuma VKEdele kohalikku toetust digipöörde ja tehnoloogia katsetamisele juurdepääsu valdkonnas. 2021. aastal suunab Euroopa Innovatsiooninõukogu samuti 1,1 miljardit eurot toetuste ja omakapitali kaudu rahastamisena peamiselt idufirmadele ja innovatiivsetele VKEdele.

Komisjon tegutseb selle nimel, et tugevdada **rohe- ja digipöörde vahelist sünergia**. Digilahendused, näiteks **digiteisikud** kõrgtehnoloogilise tootmise valdkonnas, võivad aidata optimeerida protsesse kõigis ökosüsteemides. Tööstuse juhitud **Euroopa roheline digikoalitsioon** mõõdab digilahenduste kasutuselevõtu mõju olulistele keskkonnahoidlikele sektoritele ja kiirendab nende kasutuselevõttu. Selleks et täita digikompassi⁵⁹ raames võetud kohustused, teeb komisjon kindlaks täiendavad meetmed, mis aitavad saavutada **IKT CO₂-neutraalsuse eesmärgi** ning suurendada digitehnoloogia kasutuselevõttu, et vähendada muude ökosüsteemide keskkonnajalajälge.

Rohe- ja digipööret ei saa saavutada, kui ei suurendata andmete jagamist ja ei muudeta seda õiglasemaks, eelkõige kestlikkuse optimeerimiseks ning innovatiivsete toodete ja teenuste väljatöötamiseks. Selleks et ettevõtted ja avalik sektor saaksid kasutada andmete potentsiaali, teeb komisjon **2021. aastal ettepaneku andmeseaduse kohta ning toetab ka edaspidi valdkondlike ühtsete Euroopa andmeruumide loomist** täielikus kooskõlas põhiõigustega digitaalse Euroopa programmi kaudu. Rahvusvahelisel tasandil osaleb EL e-kaubanduse alastes WTO ühisavalduse algatuste läbirääkimistes, et kujundada digikaubandust reguleerivaid üleilmseid norme. Komisjon tegi selleks, et edendada ohutu ja usaldusväärse tehisintellekti väljatöötamist, ettepaneku tehisintellekti õigusraamistiku kohta ja tutvustas tehisintellekti alast läbivaadatud kooskõlastatud kava 21. aprillil 2021.

Inimestesse investeerimise oluline osa on **oskustesse investeerimine** ning see muutub ülioluliseks rohe- ja digipöörde ning õiglase taastumise toetamisel. Euroopa oskuste tegevuskava toetab rohe- ja digipööret selliste algatustega nagu oskuste pakt. See aitab ajendada erasektorit ja muid sidusrühmi tagama Euroopa tööjõu täiend- ja ümberõppe. Pakt toetab ulatuslikke oskuste partnerlusi kõigis ökosüsteemides, millest mõnedes on juba võetud oskustega seotud kohustusi (autotööstus, mikroelektroonika ning kosmose- ja kaitsetööstus). Komisjoni korraldatud oskuste ümarlauad, milles osalesid asjaomased sidusrühmad igast ökosüsteemist, hõlmavad 2021. aasta keskpaigaks kõik ökosüsteemid ning need aitavad kaasa meetodite väljatöötamisele ja rakendamisele. ELi aastate 2021–2027 eelarve sisaldab mitmeid vahendeid, mis võivad toetada täiend- ja ümberõpet⁶⁰. Abi võib olla ka riiklikest taaste- ja vastupidavuskavadest ning tööhõive toetamiseks antavast toimivast aktiivsest toetusest⁶¹.

TÄHTSAIMAD MEETMED	AJASTUS
Rohe- ja digipöörde üleminekujuhiste ühine koostamine	Alates 2021. aasta teisest

⁵⁸ Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste võrgustik, Euroopa klastrite koostööplatvorm, Euroopa ettevõtlusvõrgustik ja Startup Europe.

⁵⁹ COM(2021) 118 final, „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“

⁶⁰ Näiteks Euroopa Sotsiaalfond, Erasmuse programm ja programm „Digitaalne Euroopa“.

⁶¹ Komisjoni soovitus toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete kohta (C(2021) 1372 final).

asjakohaste ökosüsteemide jaoks, alustades turismist ja energiamahukatest tööstusharudest	kvartalist
Meetmed taastuenergia ostulepingute edendamiseks läbivaadatud taastuenergia direktiivi ettepanekus	2021. aasta teine kvartal
CO ₂ -heite hinnavahelepingute Euroopa lähenemisviisi kaalumise läbivaadatud heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi ettepanekus	2021. aasta teine kvartal
Energia ja tööstusgeograafia labor	Alates 2021. aasta neljandast kvartalist

6. KOKKUVÕTE: KOOS PARTNERITEGA TUGEVAMANA TAGASI

Uue 2020. aasta tööstusstrateegiaga pandi alus tööstuspoliitikale, mis toetab rohe- ja digipööret, muudab ELi tööstuse maailmas konkurentsivõimelisemaks ning suurendab Euroopa strateegilist autonoomiat. Sellega kehtestati Euroopa jaoks uus tänastele ambitsioonidele ja homsele reaalsusele vastav lähenemisviis tööstuses. Sellega tehakse jätkuvalt tööd, tuginedes Euroopa kui tööstuspiirkonna varadele, meie mitmekesisusele ja meie inimeste oskustele, meie innovaatoritele ja loojatele, meie väärtustele ning sotsiaalturu tavadele. See uus tööstusstrateegia lähtub oma põhimõtetest ja praktikas ettevõtlusest ning on asjakohasem kui kunagi varem.

EL, selle liikmesriigid ja tööstusvaldkonnad omandavad nüüd kriisist kogemusi ning on valmis looma Euroopa tööstuse jaoks uue kestliku ja konkurentsivõimelise baasi. Selleks on vaja võtta meetmeid, mis kuulutati tööstuse, VKEd ja ühtse turu valdkonnas välja 2020. aasta märtsi tööstuspaketis. Selleks on vaja samuti kindlustada ühtne turg, mis on Euroopa keskne väärtus, tagades avatud strateegilise autonoomia ning kiirendades rohe- ja digipööret kõikjal ELi territooriumil. Oma roll on nii õigusaktidel, dokumentide ühisel koostamisel, investeeringutel, partnerlustel kui ka rahvusvahelisel koostööl. Tööstuspoliitika paketi käesolev ajakohastamine aitab neid eesmärgi saavutada.

Tulemuslikkuse tagamiseks peavad neid jõupingutusi toetama ELi, liikmesriikide, sotsiaalpartnerite, tööstuse ja muude asjaomaste sidusrühmade tugevad partnerlused tööstusökosüsteemide vahel ja piires, mis tuginevad ELi avatud ja kaasavale tööstusfoorumile. Foorum toetab kõige asjakohasemate ökosüsteemide puhul ja koos muude asjaomaste sidusrühmadega üleminekujuhiste väljatöötamist ning strateegiliste sõltuvuste analüüsi. See tutvustab parimaid tavasid ja lahendusi eri ökosüsteemides ning teeb kindlaks piirülesed ja ökosüsteemideülelised investeerimisvajadused ning koostöövõimalused.

Komisjon edendab ka tulevikus tööstusstrateegiaga seotud poliitilist vastutust, jätkates korrapäraseid dialooge Euroopa Parlamendi ja nõukoguga.

EL otsib võimaluse korral alati rahvusvahelise koostöö võimalusi, et luua tugev üleilmne majandus, mis lähtub ELi põhimõtetest, sh võrdsed võimalused, juhtpositsioon standardite ja muude regulatiivsete prioriteetide kehtestamise valdkonnas ning üleilmsete tarneaahelate vastupanuvõime tugevdamine.